

Täysistunto

Perjantai 25.1.2019 klo 13.04—13.30

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 301/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 29/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

13.14 **Ben Zyskowitz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on esillä tupakkalain muutos, ja itse ajattelin lausua muutaman ajatuksen siitä, mitä muita muutoksia tupakkalakiin on seuraavan hallituksen toimesta mielestäni syytä tehdä.

Tämän eduskunnan aikanaan onnistuimme säätämään lain, jossa parveketupakointia rajoitetaan, eli nykylain mukaan taloyhtiö voi hakea kunnalta päätöstä siitä, että taloyhtiön parvekkeilla, joilta savu voi kulkeutua muille parvekkeille tai muihin huoneistoihin, voidaan kunnan päätöksellä tupakointi kieltää. Tämä nykyinen menettely, vaikka se on hyvin tuoreesti säädetty, on erittäin byrokraattinen. Ensinnäkin edellytetään taloyhtiössä yhtiökokouksen käsittelyä, jota ennen tämän asian esilläolo on tuotava kaikkien osakkaiden ja myös talossa asuvien vuokralaisten tietoon. Sen jälkeen on toimitettava kunnalle paksu nippu papereita, ilmeisesti talon pohjapiirros ja erilaiset muut selvitykset tästä, ja sen jälkeen kunnan viranomaisen sitten käy ehkä siellä paikan päällä, mutta joka tapauksessa siellä joku byrokraatti asiaa miettii ja toteaa ilmeisesti, että joitakin papereita puuttuu. Sen jälkeen toimitetaan lisää papereita, ja sen jälkeen hän tekee sen päätöksen. Lain mukaan on siis kiellettävä, jos nämä olosuhteet täyttyvät.

Arvoisa rouva puhemies! Kaiken tämän päälle taloyhtiön pitää vielä maksaa viranomaisille, kunnalle, siitä, että he armollisesti käsittelevät tätä hakemusta. Minä todellakin toivon — ja melkein uskallan sanoa, että edellytän — edellyttäen, että oma puolueeni on seuraavassa hallituksessa, että seuraava hallitus toimii niin, että taloyhtiö itse päättää siitä, saako sen taloyhtiön asukkaiden parvekkeilla tupakoida vai eikö saa. Toinen mahdollisuus olisi tietysti säätää suoraan lain nojalla, että parvekkeilla ei saa tupakoida, mutta tämä taloyhtiön oma päätös on mielestäni asianmukainen seuraava askel, mikä on syytä ottaa.

No, kun tupakkalakia joka tapauksessa toivottavasti ollaan muuttamassa, niin sitten toinen tärkeä tekijä olisi bränditunnusten poistaminen tupakkarasioista. Eräissä maissahan on jo niin, että tupakkamerkkejä ei voida niiden brändeillä myydä vaan askit ovat kokonaan valkoisia. Ainoa, mitä niissä on, on esimerkiksi kauhistuttavia kuvia siitä, mihin tupakointi voi ihmisen kohdalla johtaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2018 vp

Tällaisia uudistuksia toivon jatkossa.

13.17 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyse siis tupakkatuotteiden vähittäispakkausten jäljitettävyydestä. Tämä on EU:n sääntelyä ja sen toteuttamista Suomessa, ja tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkauksiin tulee tämän jälkeen yksilölliset tunnisteet, joiden avulla tuotteet voidaan jäljittää, ja tämä pitää tehdä myös Suomen niimeämän tahon antamana. Tämä uudistus on hyvä ja tervetullut. Meillä on jonkin verran salakuljetusta, ja tietysti silloin, kun tilanne menee entistä tiukemmaksi, myös tämäntyyppiset tuonnit yleistyvät. On tärkeää, että jäljitettävyys toimii.

Edustajakollegani Ben Zyskiewicz kävi hyvin läpi sitä, mitä tällä kaudella on tehty. Itse pidän parveketupakointia merkittävämpänä asiana sitä, että autoissa lasten matkustaessa tupakanpolto on pystytty nyt rajaamaan niin, että kun autossa on alaikäisiä lapsia, niin tupakanpolto on siellä kielletty. Jossain vaiheessahan näytti siltä, että meidän perustuslakiasiantuntijat olisivat senkin estäneet: että kuuluu jokaisen ihmisen perusoikeuksiin saada tuhota lapsen keuhkot jo siinä automatkan aikana. Nyt kuitenkin onneksi tämä lainsäädäntö on saatu voimaan.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme lisää toimia tupakoinnin haittojen kitkemiseksi, ennen muuta niin, että suojaamme meitä ja niitä, jotka eivät tupakoi, ja erityisen vahvasti lapsia, jotka eivät itse pysty vaikuttamaan siihen. Mutta on myös oikein, että meillä on toimenpiteitä, joilla me pyrimme siihen, että enää uudet nuoret tai tulevat aikuiset eivät ryhtyisi lainkaan polttamaan. Sen suuntaisia toimia on viime aikoina tehty, ja niitä myös edustaja Zyskiewicz tuossa esille toi.

Mutta yksi asia, mistä olen poikkeuksellisen huolissani, on se, että samaan aikaan, kun tupakanpolto vähenee, nuuskan käyttö Suomessa yleistyy. Meillä on tälläkin viikolla ollut uutisia siitä, miten sosiaalisessa mediassa ja tuolla narinkkatoreilla ja muualla on varsin avointa nuuskakauppaa. Meidän poliisin resurssit eivät tällä hetkellä riitä siihen, vaikka ilmiäntöjä tulee, että toimiin ryhdyttäisiin. Tämä on iso ongelma, ja toivon, että tähän saataisiin lisää panoksia.

Erityisen huolestunut olin siitä, kun sain viestin yhdeltä äidiltä, joka kertoi, että heidän lapsensa ja hänen kaverinsa ovat ryhtyneet käyttämään käytettyjä nuuskia eli nuuskia, joita löytyy roskiksista, kadulta ja myös urheiluhallien pukukopeista, joissa nuuskan käyttö on varsin yleistä. Lapset poimivat näitä käytettyjä nuuskia ja saavat niistä vielä sitten jotain, ei kai henkosisia, mutta jotain siihen suuntaan olevaa. Tämän tyyppisiä toimenpiteitä, että pystymme lapsia suojaamaan myös tältä väärinkäytöltä, pitää lisää tehdä.

Tämä on hyvä esitys ja lisää siis tupakkatuotteiden jäljitettävyyttä.

13.20 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Niin tällä vaalikaudella kuin jo useamman vuosikymmenen aikana harjoitetulla tupakkapolitiikalla on ollut kyllä merkittävä vaikutus kansanterveyteen, ja ajattelen, että se on suorastaan hyvä esimerkki siitä, miten eduskunnan päätöksillä, sekä veropäätöksillä että lainsäädännöllä, on saatu tuloksia aikaan. Tupakointi on vähentynyt ja tupakoinnin suosio esimerkiksi nuorten keskuudessa on vähentynyt. Eli kehitys on ollut todellakin rohkaiseva.

No, tällä lakiesityksellä, josta tänään puhumme, ei todennäköisesti kovin suurta vaikutusta ole siihen, kuinka paljon Suomessa tupakoidaan, mutta kyllä silläkin on oma paikkansa. Nimittäin tämä jäljitettävyyden parantaminen suitsii salakuljetusta. Sillä pystytään paremmin saamaan kiinni salakuljetusta, ja tällöin se tukee nimenomaan näitä veronkorotus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2018 vp

toimenpiteitä. Sekä tupakan saatavuuden, hintapolitiikan, mainonnan että tupakkarajoituksen avulla on todellakin pystytty saamaan tuloksia, ja omalta osaltaan tämä Euroopan unionin sääntelyyn perustuva jäljitettävyyslainsäädäntö on tätä politiikkaa tukemassa.

Täällä edustaja Zyskowicz nosti esiin parveketupakoinnin, ja jaan kyllä hänen kanssaan tämän saman huolen. Eli kyllä meillä vielä on näitä asioita, joita eduskunnan ja hallituksen edelleen tulee ottaa pöydälle. Varmasti tämä jää sitten seuraavan hallituksen toimenpiteiden joukkoon, ja toivon, että kaikki puolueet tarttuvat tähän tärkeään asiaan. Itse olen sitä mieltä, että edelleenkin meillä on varaa myös tähän tupakka-askin hintaan vaikuttaa ja sen avulla rajoittaa tupakointia etenkin nuorten keskuudessa, ja kun meillä nyt on sitten jatkossa keino, joka parantaa tätä jäljitettävyyttä ja samalla vähentää mahdollisuuksia salakuljetukseen, [Puhemies koputtaa] niin sen vuoksi rohkaisisin käyttämään myös tätä veronkorotuskeinoa.

13.23 Markku Rossi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys tähtää juuri siihen, että tupakkatuotteiden laitonta kauppaa pystytään hillitsemään, ja tässä suhteessa esitys on ilman muuta hyvä ja kannatettava.

Kun tupakoinnin rajoittamisesta säädetään lainsäädännöllä, niin pidemmällä aikavälillä on kyllä nähtävissä, että yleensä ne, jotka ovat vastustaneet tehtäviä muutoksia, ajan myötä niitä sitten kannattavat. Jokainen voi varmasti tuttavapiiristään löytää henkilöitä, jotka, ennen kuin ravintolatupakointi kiellettiin, olivat jyrkästi kieltoa vastaan, että näin ei saa tehdä, mutta kun se on nyt ollut jo Suomesakin pitkän aikaa voimassa, niin kyllä ihmiset ovat tyytyväisempiä siitä, että eivät aamulla kirvele silmät ravintolaillan jälkeen, puhumattaakaan työntekijöistä, jotka altistuvat sitten tälle passiivitupakoinnille koko tuon työvuoronsa ajan, jos ravintoloissa ja yleisillä paikoilla tupakoidaan. Tässä mielessä kyllä Suomesakin on menty hyvään suuntaan, ja tätä kehitystä ei pidä pelätä.

Jotkut tietysti sanovat, että tämä on nyt sitten suorastaan terrorismia tupakoitsijoita kohtaan, mutta pitää muistaa sekin, että jos tänä päivänä tupakkatuotteet hakisivat julkista kauppamahdollisuutta ja markkinoille tuloa, niin terveyssyistä tupakkatuotteita ei missään tapauksessa voisi hyväksyä. Meillä on paljon muitakin tuotteita, jotka pienemmillä kriteereillä ovat listoilla, joita ei voi hyväksyä markkinoille, mutta tupakan kohdalla ollaan tietysti historiallisista syistä tässä tilanteessa. Näin ollen tupakointia ei tietenkään voida kokonaan kieltää, se taas johtaisi salakuljetukseen ja monien muiden tuotteiden käyttöön.

Täällä viitattiin myös tähän nuuskakysymykseen. Se on valitettavasti nuorison parissa trendinomaisesti lisääntymään päin oleva asia. Mitä tälle voidaan tehdä, se on toinen asia. Tupakka kuitenkin on hyvin usein myös ikään kuin portti eteenpäin myös muiden päihdyttävien aineiden kuten huumausaineiden käyttöön. Tässä mielessä tällä yhteiskunnan työllä, mitä tupakoinnin rajoittamisen suhteen tehdään, on kyllä varmasti pidemmän päälle oikein hyvä pohja, ja myös tulevan eduskunnan sitä pitää jatkaa. Toivon myös, että keskustalla on seuraavassa hallituksessa, ketkä kaikki siellä sitten ovatkaan, jatkamassa tätä työtä eteenpäin.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Kello on paljon, mutta pystyn antamaan vielä kaksi puheenvuoroa, sen jälkeen lopetetaan. — Edustaja Juvonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2018 vp

13.26 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edelliset puhujat ovat esittäneet toivomuksia, että olisivat hallituksessa. Myös minä esitän perussuomalaisten puolesta sen esityksen: toivon, että mekin olemme hallituksessa. [Markku Rossin välihuuto]

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö, ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä haluan muutaman sanan tästä sanoa. Tämä esitys on hyvä.

Hallituksen esitys liittyy tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten jäljitettävyyttä ja turvaominaisuuksia koskevaan Euroopan unionin järjestelmään. Ehdotetuilla muutoksilla toimeenpannaan tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten turvaominaisuuksia koskevaa komission sääntelyä. Muutoksilla mahdollistetaan myös sellaisen asetuksen tasoisen sääntelyn antaminen, jota komission turvaominaisuuspäätöksen täytäntöönpano edellyttää, eliikkä selkokielellä sanottuna tällä EU-sääntelyllä pyritään estämään tupakkatuotteiden salakuljetusta ja laitonta kauppaa, jotka aiheuttavat jäsenvaltioille mittavia taloudellisia menetyksiä, koska jää sitten saamatta tuloa tullien ja arvonlisäverojen ja valmisteverojen kautta. Lisäksi verottomasti myydyt tupakkatuotteet houkuttelevat erityisesti henkilöitä, joilla on vähän rahaa käytettävissään, kuten juurikin lapsia ja heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevia. Kyllä sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoi näin, että tällä ehdotetulla sääntelyllä voidaan merkittävästi ehkäistä tupakkatuotteiden laitonta kauppaa ja salakuljetusta, ja sen eteen meidän kaikkien on totta tosiaan tehtävä yhdessä töitä.

Täällä mainittiin nuuska, ja haluan siitä muutaman sanan sanoa. Erittäin tärkeää on ennaltaehkäisy. Olen itse Uudeltamaalta, Espoosta, ja myös meillä tämä asia on noussut esille, niin nuuska kuin myös huumeet. Tässä on ydinkysymyksessä myös se, että kunnat — tulevaisuudessa ehkä maakunnat — kohdistavat resursseja päihdetyöntekijöihin, niin että me myös tiedämme, mitä nuorten keskuudessa tapahtuu, ja sillä tavalla pystymme mahdollisimman pian puuttumaan näihin erilaisiin ilmiöihin.

Passiivisen tupakoinnin väheneminen Suomessa on erittäin hyvä asia. Todellakin, ihan niin kuin, edustaja Rossi, sanoitte ravintolatupakoinnista: silloin joskushan me ihmettelimme, voiko se koskaan loppua, mutta niinhän se loppui, eikä kukaan ole sitä kaivannut.

13.28 Pekka Puska kesk: Arvoisa puhemies! Puhuin tästä asiasta jo viime käsittelyssä. Tämä on hyvä laki, jolla voidaan olennaisesti torjua tupakan salakuljetusta, joka on iso asia, niin kuin edustaja Juvonen äsken sanoi: maailmanlaajuisesti aika suuri määrä savukkeista on salakuljetettuja. Tällä voidaan torjua sitä. Tällä systeemillä, joka tässä meidän EU-paketissamme on, voidaan myöskin estää se, että tupakkateollisuus pääsisi tässä enää mukaan.

Pyysin puheenvuoroa oikeastaan, koska edustaja Zyskowiec otti esille pari hyvin tärkeää asiaa: parveketupakoinnin ja sitten ajatuksen päästä näihin tuotemerkittömiin pakkauksiin, plain packaging, niin kuin on tehty yhä useammassa maassa. On toivottavaa, että seuraavassa tupakkalain uudistuksessa tämä voidaan toteuttaa. Edustaja Zyskowiec viittasi myöskin tupakan myynnin valvontaan. Se on erittäin tärkeätä. Tähän liittyy kysymys valvontamaksuista, ja tämä asia tulee vielä tähän eduskuntaan niin sanotun Luova-paketin yhteydessä.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2018 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 301/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.